

8.35x16.24	1	עמוד 9	כותרת	מקור ראשון -	14/03/2014	41546338-4
אוניברסיטת בר איל - 80039						

לראשונה: מזוזה כשרה נכתבה על עור ג'ירפה

פרופ' זהר עמר מאוניברסיטת בראילן שחזר תהליך עתיק לכתובה על גוויל של ספרי קודש ■ שיטת עיבוד העור, שהייתה נפוצה לפני שנים רבות, נשמרה רק בקרב יהודי תימן

יאיר קראוס

אף הרילמה העתיקה על מקום השחיטה של הג'ירף, עיבוד עור החיה לגוויל אינו דורש אלא שימוש בעורה של חיה מתה – על פי פסיקתם של הרמב"ם ורבנו תם, שקבעו כי אפשר לכתוב גוויל אף על עורות טרפות ונבלות. לכן נלקח עורו של ג'ירף מת מהספארי, והוא נברק לצורך עיבודו.

כאמור, המחקר ניסה לשחזר שיטת עיבוד מסורתית שהייתה רווחת במזרח התיכון בעבר, ובימינו נותרה נחלת הידע של בורדים מיהודי תימן. בניגוד לשיטת העיבוד בת ימינו, שבמסגרתה נעשה שימוש בסיד על עור בעל החיים, באופן זה מנוצל העור בשלמותו לאורך שהוא עובר תהליך כימי במלח, קמח ועי פצי אלו.

אחת הבעיות שבה נתקלו החוקרים היא אופן זיקוק עור הג'ירף, הגמשתו והחלקתו באופן שיאפשר כתיבה נוחה על הידע. כמו כן, לשם כתיבת המזוזה השתמשו החוקרים בדיו רגיל אך גם בדיו פחמתי, שהופק מעשן – בדומה לתהליך המקובל בעת העתיקה.

המסורת היהודית גורסת כי הג'ירפה היא חיה כשרה, והאגדה גורסת שאי אפשר לשחוט אותה כדי לכה משום שלא ידוע היכן לחדוד בצווארה הארוך. כעת, מחקר חדש של אוניברסיטת בראילן שערך פרופ' זהר עמר מהמחלקה ללימודי ארץ ישראל וארכיאולוגיה חושף שאפשר להשתמש בעורה של החיה הכשרה לצורך עיבוד של "גווילים" לצורך כתיבת ספרי קודש.

לג'ירף עור עבה במיוחד, המ תאים מאוד, מן הסתם, לכתוב סת"ם. במסגרת מחקריו של פרופ' עמר נבחנו האפשרות לשחזר את רזי עיבוד הגוויל העתיק, ובשיטה זו אף נכתבה מזוזה כשרה על גוויל מעור ג'ירפה.

על מסורות קדומות, הג'ירף מזוזה עם ה"זמר" המוזכר בספר דברים בתורה. האישור לכשרותה של החיה נברקה בכמה מחקרים בשיתוף הספארי ברמת-גן, אשר כללו ניתוחים אנטומיים ובריכת כשרות החלב של הג'ירפה. על